

• משהו לנפש •

פנינה מפרשת השבוע

פרשת בלק

מי משרת את מי?

חכמינו זכרונם לברכה שואלים במסכת אבות שאלה מפתיעה: **מה בין תלמידיו של אברהם אבינו לתלמידיו של בלעם הרשע?** (אבות, ה, ט). לכאורה, לפני שנבין מה ההבדל בין תלמידי בלעם לתלמידי אברהם, עלינו להבין מה הקשר? איזו שייכות יש בין אברהם, המאמין הגדול, עובד ה' שלא היה כמותו, לבין בלעם הרשע על שלל מגרעותיו?

מתברר כי יש קשר. שניהם התחילו ממקום של השפעות גבוהות ויכולות משמעותיות. לשניהם היתה השגה והבנה גבוהה ומיוחדת בעבודת ה' ובהיכרות - כביכול - עם מי שאמר והיה העולם. כיוון שכך השאלה מתבקשת, כיצד יכול להיות פער גדול כזה? איך ייתכן ששני אנשים מחזיקים בידיהם כח רוחני עצום ורב, אחד מסיים בקדושה וטהרה, הופך להיות אבי האומה וגלגל במרכבה ואילו אדם אחר מסיים כרוצח-המונים, חיי חיים-אישיים נחותים, מכשף ורשע?

זו שאלה מעניינת מבחינה היסטורית, אך האמת היא שזו שאלה מעשית ויומיומית. איך אנחנו יכולים לוודא שאנו צועדים במסלול הנכון. איך אנו יכולים לדעת כיצד לנתב את הכוחות שלנו בצורה הטובה ביותר?

מענה לשאלה הזו נוכל לקבל כאשר נשים לב למילה בה בחר בלעם לקלל את בני ישראל. חכמים מלמדים אותנו כי בלעם, 'יודע דעת עליון', ידע לכוון לרגע הבודד בו אלוקים כועס. יש רגע אחד כזה ביום ובלעם ידע מתי בדיוק הוא מתרחש. האתגר היה מה לומר ברגע הזה בדיוק. כיצד ניתן לקלל ברגע אחד? רבותינו הראשונים מלמדים כי הוא ביקש לקלל במילה אחת: כלם. עשה שהעם היהודי יכלה ויאבד. כלם.

מלבד המשמעות הפשוטה של המילה הזו, היא טומנת בחובה מסר עמוק ומשמעותי. האותיות 'כלם' הן ראשי התיבות של סדרת האיברים: כליות, לב, מח. התפקיד של הכליות בגוף הוא לנקות את הדם מהרעלים ומהפסולת. בהקבלה רוחנית חכמים מתייחסים לכליות כאל מקור העצה, 'כליות יועצות'. הלב, בהקבלה הרוחנית, הוא המקום של הרגש ואילו המח הוא האבר המופקד על החשיבה וההתבוננות.

כאשר אדם משאיר את המח לסוף, הוא יוצר מציאות של כליה. כאשר אדם בוחר להיות 'מלך' - מח, לב, כליות, הוא יכול ליצור עולם של עשיה ורוממות. בחסידות יש מימרה הטוענת כי צריך שיהיה 'מח שליט על הלב'. איננו צריכים להתעלם מהרגשות, אדרבה, הרגשות מאפשרות לנו חיים טובים, פנימיים ועמוקים, אך השאלה העומדת לפתחו של כל אדם היא; מי מנהיג את מי. האם הרגשות עומדות במרכז והמח צריך להתיישר לפי האינסטינקטים והתחושות או שהפוך בדיוק, המח הוא זה שקובע את הטון ואת הדרך, והרגשות - וההתייעצויות - מגיעות ממקום בריא וחושב.

זוהי לא רק עצה טובה לזכות בעולם-של-נצח. כך מלמדים אותנו חכמים: **תלמידיו של אברהם אבינו, אוכלין בעולם הזה ונוחלין בעולם הבא.** גם בעולם הזה הדרך הנכונה היחידה היא דרך של שלטון המח על הלב. כאשר נדע להתכוון על המטרות שלנו, לחשוב לפני הביצוע ורק אז להתרגש ולהתלהב, נזכה לחיים טובים בהרבה, כאן בעולם וכמובן גם בעולם הבא.

שבת שלום!
אליהו אילני